

Sygn. akt I C 1104/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 listopada 2018r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu w I Wydziale Cywilnym, w składzie:

Przewodniczący: SSR Michał Włodarek

Protokolant: sekr. sąd. Anna Dulas

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 października 2018r.

sprawy z powództwa **K. J. (PESEL (...))**

przeciwko pozwanej **A. M. (PESEL (...))**

o zapłatę

1. zasądza od pozwanej A. M. na rzecz powoda K. J. kwotę 22.940,35zł (dwadzieścia dwa tysiące dziewięćset czterdzieści złotych 35/100) wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia 11 kwietnia 2017r. do dnia zapłaty,
2. oddala powództwo w pozostałej części,
3. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kaliszu:
 - a. od powoda K. J. tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu kwotę 2.577,70zł (dwa tysiąc pięćset siedemdziesiąt siedem złotych 70/100) i tytułem części nieuiszczonych wydatków kwotę 1.558,55zł (jeden tysiąc pięćset pięćdziesiąt osiem złotych 55/100) oraz kwotę 3.064,18zł (trzy tysiące sześćdziesiąt cztery złote 18/100) tytułem części nieuiszczonej opłaty za czynności pomocy adwokackiej udzielonej z urzędu,
 - b. od pozwanej A. M. tytułem części nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu kwotę 1.147,30zł (jeden tysiąc sto czterdzieści siedem złotych 30/100) i tytułem części nieuiszczonych wydatków kwotę 693,69zł (sześćset dziewięćdziesiąt trzy złote 69/100),
4. przyznaje od Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kaliszu na rzecz adw. K. L., Kancelaria Adwokacka w K. kwotę 3.600,00zł (trzy tysiące sześćset złotych 00/100) podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi K. J. z urzędu.
5. zasądza od powoda K. J. na rzecz pozwanej A. M. kwotę 2.396,50zł (dwa tysiące trzysta dziewięćdziesiąt sześć złotych 50/100) tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 1104/17

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 26 lipca 2016r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie o sygn. akt I Co 1701/16 zwolnił K. J. od kosztów sądowych i ustanowił dla niego pełnomocnika z urzędu.

W dniu 11 kwietnia 2017r. powód K. J. skierował do tut. Sądu w stosunku do pozwanej A. M. żądanie zasądzenia kwoty pieniężnej w wysokości 74.500zł wraz z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, iż strony do dnia 18 sierpnia 2011r. pozostawały w związku małżeńskim, że w trakcie jego trwania zamieszkiwały w nieruchomości stanowiącej własność pozwanej, na którą z majątku wspólnego, w latach 1998 – 2006 dokonywali nakładów powodujących wzrost jej wartości. Przedmiot nakładów dotyczył wykonania posadzki betonowej wartości 6.000zł, ścian i sufitów w technologii karton – gips wartości 8.000zł, elewacji zewnętrznej i termomodernizacji wartości 10.000zł wymiany okien i drzwi wartości 6.000zł, instalacji elektrycznej wartości 3.000zł, instalacji wodno – kanalizacyjnej wartości 13.000zł, podłogi wartości 3.000zł, glazury wartości 8.000zł, wykonania instalacji CO wartości 9.000zł, wyposażenie domu wartości 20.000zł, remontu i modernizacji budynków gospodarczych pod działalność gospodarczą wartości 55.000zł i zagospodarowania terenu przyległego wokół domu wartości 8.000zł.

Zdaniem powoda łączna wartość nakładów stanowiła kwotę 149.000zł.

W małżeństwie stron istniał ustrój wspólności ustawowej. Strony miały równe udziały w majątku wspólnym.

W odpowiedzi na pozew pozwana A. M. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenia od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu tego pisma procesowego pozwana wskazała, iż w trybie art. 45 § 1 kro nie podlegają rozliczeniu nakłady konieczne, a ponadto, że strony zużyły nakłady w czasie trwania małżeństwa i w czasie jego rozwiązania nie stanowiły one żadnej wartości. Pozwana wskazała także, że część nakładów została poczyniona przed zawarciem związku małżeńskiego, a część z pożyczki z MOPS. Pozwana zanegowała również część poczynionych nakładów i wartość nakładów.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W okresie od dnia 14 lutego 1998r. do dnia 18 sierpnia 2011r. powód K. J. i pozwana A. M. pozostawali w związku małżeńskim.

Małżeństwo stron zostało rozwiązane wyrokiem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 18 sierpnia 2011r. w sprawie o sygn. akt I C 761/11. Powyższe orzeczenie uprawomocniło się w dniu 9 września 2011r.

(z akt SO w Kaliszu I C 761/11: wyrok k. 27)

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2016r. Sąd Rejonowy w Kaliszu w sprawie o sygn. akt I Ns 1807/16 oddalił wniosek K. J. w stosunku do uczestniczki postępowania A. M. o podział majątku wspólnego. Orzeczenie to uprawomocniło się w dniu 3 stycznia 2017r.

(z akt SR w Kaliszu I Ns 1807/16: postanowienie k. 98)

W małżeństwie stron istniał ustrój majątkowy wspólności ustawowej. Strony miały równe udziały w majątku wspólnym. Strony nie zawierały umów majątkowych małżeńskich i nie ustanawiały rozdzielności majątkowej.

Źródłem utrzymania stron w czasie trwania małżeństwa były wynagrodzenia ze stosunków pracy oraz przychody z działalności gospodarczej prowadzonej przez powoda. Powód świadczył pracę w (...) i w przedsiębiorstwie (...), natomiast pozwana w Urzędzie Skarbowym. Przedmiotem działalności gospodarczej powoda była hodowla królików.

(inf. Naczelnika II US w K. k. 386, deklaracje podatkowe k. 387-404, przesłuchanie powoda K. J. k. 145v-146 00:12:16- (...) :55, 301v 00:13:22-00:25:29, przesłuchanie pozwanej A. M. k. 146 -146v 00:53:55-01:30:50, 301v 00:25:29-00:44:59)

Pozwana przed zawarciem związku małżeńskiego była właścicielką zabudowanej nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości D., Gmina B. o łącznej pow. 3.300ha, dla której Sąd Rejonowy w Kaliszu prowadzi księgę wieczystą (...).

W czasie trwania małżeństwa strony wspólnie zamieszkiwały na tej nieruchomości. W związku z korzystaniem z nieruchomości strony w okresie od 1998r. do 2006r. dokonywały z majątku wspólnego nakładów na nieruchomość pozwaną, które powodowały jej ulepszenie i wzrost wartości.

Strony dokonały, w szczególności inwestycji dotyczących wymiany stolarki okiennej (uprzednio w nieruchomości były okna drewniane skrzydłowe – w wyniku inwestycji wstawiono okna PCV i parapety z płyt kartonowo – gipsowych oklejonych okleiną), stolarki drzwiowej (uprzednio w nieruchomości były drzwi wewnętrzne drewniane pełne malowane farbą olejną, drzwi wejściowe do budynku drewniane – w wyniku inwestycji wymieniono stolarkę drzwiową wewnętrzną na plyninową pełną średniej jakości), elewacji (uprzednio w nieruchomości był tynk cementowo – wapienny – w wyniku inwestycji ocieplono dwie ściany), wiatrolapu (uprzednio w nieruchomości było okno stare drewniane, drzwi stare drewniane, podłoga betonowa, ściany malowane i brak ogrzewania – w wyniku inwestycji położono płytki ceramiczne na podłodze), korytarza (uprzednio w nieruchomości był na ścianach tynk cementowo – wapienny, na podłodze szlichta betonowa – w wyniku inwestycji położono tynki ozdobne na ścianach i suficie warz z malowaniem, położono płytki ceramiczne na podłodze), łazienki (uprzednio w budynku nie było łazienki – w wyniku inwestycji powstała cała łazienka przez wydzielenia pomieszczenia z pokoju, postawiono ściankę działową, położono płytki na ścianach i podłodze, wstawiono ustęp, umywalkę i kabinę prysznicową – w późniejszym etapie wymieniona na wannę obudowaną płytkami), kuchni (uprzednio w nieruchomości brak było zlewozmywaka – brak wody w budynku, piec kuchenny murowany, na ścianach tynk cementowo – wapienny, podłoga drewniana – w wyniku inwestycji doprowadzono wodę do budynku i wstawiono zlewozmywak, na ścianach położono płyty karton – gipsowe, na suficie położono nowy tynk, wykonano nową wylewkę na podłodze oraz położono panele), pokoju (uprzednio s nieruchomości był na ścianach tynk cementowo – wapienny, podłoga drewniana, ogrzewanie piecem węglowym – w wyniku inwestycji na ścianach położono płyty karton – gipsowe, na suficie położono kasetony oraz styropian, wykonano nową wylewkę na podłodze oraz położono panele), pokoju (uprzednio w nieruchomości był na ścianach tynk cementowo – wapienny, podłoga drewniana, ogrzewanie piecem węglowym – w wyniku inwestycji na ścianach położono płyty karton – gipsowe, na suficie położono kasetony oraz styropian, wykonano nową wylewkę na podłodze oraz położono panele), instalacji (uprzednio w nieruchomości były energia elektryczna, ogrzewanie – piece węglowe w pokojach i kuchni, brak było wody i kanalizacji w budynku – na działce w sąsiednim budynku była woda oraz na działce znajdowało się szambo – w wyniku inwestycji doprowadzono instalację wodociągową do budynku, podłączono instalację kanalizacyjną z budynku do szamba, doprowadzono instalację CO z budynku sąsiedniego, w którym znajdował się piec CO), na zewnątrz nieruchomości wykonano ogrodzenie od frontu z przęsł betonowych oraz bramę i furtkę metalową, w budynku stodoły zamurowano wrota wjazdowe, wykonano dodatkowe szambo na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej.

Remont nieruchomości był realizowany metodą gospodarczą przy pomocy i wsparciu członków rodziny stron oraz znajomych. Na nieruchomości pracowali powód i pozwana, ojciec pozwanej i ojciec powoda, brat pozwanej A. K., kolega powoda A. P..

Strony zamieszkiwały na przedmiotowej nieruchomości do 2006r., a następnie zmieniły miejsce zamieszkania i początkowo przenieśli się do rodziców powoda, a potem najęły lokal mieszkalny w K.. Powód przez pewien czas mieszkał jeszcze sam na nieruchomości pozwanej.

Po roku 2006 strony nie dokonywały już nakładów na nieruchomość pozwaną.

(operat szacunkowy k. 30-57, zdjęcia k. 58-70, 94-122, szkic k. 93, opina biegłego k. 229-276, 289-291, częściowo zeznania świadka D. M. k. 211v 00:06:53-00:12:53, zeznania świadka A. F. k. 211v 00:13:54-000:19:18, zeznania świadka A. P. k. 211v-212 00:19:18-00:35:16, zeznania świadka T. M. k. 212-212v 00:35:16-01:06:10, częściowo zeznania świadka A. K. k. 221v-213 01:06:52-01:24:58, zeznania świadka Ż. W. k. 213-213v 01:24:58-01:38:14,

zeznania świadka E. G. k. 213v-214 01:39:16-01:54:23, zeznania świadka B. G. k. 214 01:54:23-02:04:50, częściowo przesłuchanie powoda K. J. k. 145v-146 00:12:16-00:53:55, 301v 00:13:22-00:25:29, częściowo przesłuchanie pozwanej A. M. k. 146 -146v 00:53:55-01:30:50, 301v 00:25:29-00:44:59, z akt SR w Kaliszu (...): zdjęcia k. 66-78)

Wartość nieruchomości budynkowej pozwanej według stanu na dzień 2006r. z nakładami wynosiła 129.966,85zł, natomiast wartość gruntu, na której posadowiono nieruchomości budynkowe wynosiła 40.905,00zł.

Z uwagi na rodzaj i charakter nakładów poczynionych przez strony z majątku wspólnego na nieruchomość pozwanej przy uwzględnieniu stanu tej nieruchomości sprzed ich dokonywania, nakłady te spowodowały wzrost wartości nieruchomości w wysokości poczynionych nakładów, tj. o kwotę 50.978,57zł.

Użytkowanie nieruchomości przez strony po dokonaniu nakładów, czasookres korzystania, miał wpływ na zużycie tych nakładów w wysokości ok. 10%, tj. o kwotę 5.097,86zł.

Po stronie pozwanej wystąpiło z tytułu dokonanych nakładów wzbogacenie w dacie sprzedaży nieruchomości w dniach 9 i 10 sierpnia 2011r. w wysokości nakładów pomniejszonych o zużycie, tj. o 45.880,71zł.

(opina biegłego k. 229-276, 289-291)

W dniu 9 sierpnia 2011r. pozwana sprzedała E. G. i B. G. niezabudowaną nieruchomość gruntową stanowiącą działki o numerach (...) o łącznej pow. 2.4900ha zapisaną w Kw nr (...) za cenę 45.000zł, natomiast w dniu 10 sierpnia 2011r. sprzedała tym samym osobom zabudowaną nieruchomość gruntową stanowiącą działkę o numerze (...) o pow. 0.8100ha zapisaną w Kw nr (...) za cenę 108.000zł.

W dacie sprzedaży nieruchomości budynkowa wymagała prac remontowych, a obszar wokół budynku zagospodarowania.

Po zakupie nieruchomości jej nabywcy dokonali inwestycji dotyczących dachu – wymieniono pokrycie dachu na blachodachówkę, stolarki okiennej – wymieniono jedno okno w wiatrołapie, stolarki drzwiowej – wymieniono drzwi wejściowe, elewacji – ocieplono budynek i wykonano nową elewację, wiatrołapu – wymieniono okno, drzwi wejściowe oraz zainstalowano grzejnik CO, korytarza – wykonano malowanie ścian, łazienki – dołożono dodatkowy grzejnik CO, kuchni – wykonano lamperie z paneli ściennych, pokoju – wymieniono panele na podłodze, pokoju – wymieniono panele na podłodze oraz dołożono grzejnik CO.

(umowa sprzedaży i ustanowienia hipoteki k. 26-28, 152-153, umowa o pośrednictwo k. 29, operat szacunkowy k. 30-57, opina biegłego k. 229-276, 289-291, zeznania świadka E. G. k. 213v-214 01:39:16-01:54:23, zeznania świadka B. G. k. 214 01:54:23-02:04:50, przesłuchanie pozwanej A. M. k. 146 -146v 00:53:55-01:30:50, 301v 00:25:29-00:44:59, z akt SR w Kaliszu I Ns 1807/16: umowa sprzedaży i ustanowienia hipoteki k. 25-29, umowa o pośrednictwo k. 30, operat szacunkowy k. 31-65)

Pozwana w trakcie trwania związku małżeńskiego stron zawierała ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo – Kredytową im. F. S. z/s w G. umowy pożyczek, i tak:

- w dniu 11 października 2002r. nr (...) w wysokości 1.150zł – pożyczka została zaciągnięta za zgodą powoda i spłacona w dniu 25 czerwca 2003r. wpłatą w wysokości 405,20zł,

- w dniu 25 czerwca 2003r. nr (...) w wysokości 9.000zł – pożyczka została zaciągnięta za zgodą powoda i spłacona w dniu 10 lipca 2005r. wpłatą w wysokości 1.869,06zł,,

- w dniu 10 listopada 2005r. nr (...) w wysokości 10.000zł – pożyczka została zaciągnięta za zgodą powoda i spłacona w 8 grudnia 2006r. wpłatą w wysokości 7.015,16zł,

- w dniu 8 grudnia 2006r. nr (...) w wysokości 25.000zł – pożyczka została zaciągnięta za zgodą powoda i spłacona w dniu 13 grudnia 2007r. przelewem w wysokości 22.489,53zł. Ponadto w tej samej dacie pozwana zawarła umowę o linię pożyczkową nr (...), która została zamknięta w dniu 22 grudnia 2009r.

- w dniu 13 grudnia 2007r. nr (...) w wysokości 36.000zł – pożyczka została spłacona przez pozwaną w 12 października 2015r. przelewem w wysokości 1.955,92zł.

Środki z opisanych wyżej kontraktów zostały przeznaczone na zaspokojenie potrzeb rodziny stron.

(umowa k. 154-155, 161-162, 166-168, 170-174, 177-180, 181-186, 189, 190, harmonogram k., 71-72, 156, 163-164, 169, 175-176, 187-188, dowody wpłat k. 157-160, 165, rozliczenie kredytu k. 191, wyciąg z harmonogramu k. 192-196, plan spłaty pożyczki k. 197-198, historia operacji k. 407-409, z akt SR w Kaliszu I Ns 1807/16: plan spłaty k. 79-80, częściowo przesłuchanie pozwanej A. M. k. 146 -146v 00:53:55-01:30:50, 301v 00:25:29-00:44:59)

W dniu 14 kwietnia 2005r. powód K. J. zawarł z Miastem K. umowę pożyczki nr (...) w wysokości 30.000zł na rozpoczęcie działalności gospodarczej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Kwota pożyczki została wykorzystana przez powoda na zagospodarowanie nieruchomości pozwanej, w tym znajdujących się tam budynków gospodarczych na potrzeby hodowli królików.

Działalność gospodarczą powód wykonywał od dnia 19 kwietnia 2015r. do miesiąca lipca 2007r.

Pożyczka była spłacana przez powoda periodycznie na rachunek bankowy wierzyciela i została wykonana w części, tj. na dzień 2 lipca 2007r., w wysokości 15.771zł.

Pozostałe do oddania zobowiązanie zostało na wniosek powoda umorzone przez wierzyciela w dniu 3 lipca 2007r., co do kwoty 15.729,00zł, i tak z tytułu kapitału pożyczki, co do kwoty 14.994,00zł i odsetek, co do kwoty 735,00zł.

(umowa k. 73-79, wniosek o pożyczkę k. 123-129, zdjęcia k. 130-131, rachunki k. 132-142, zaświadczenie k. 312, 313, 314, dokumenty dot. pożyczki i wykonywania działalności gospodarczej k. 314-382, z akt SR w Kaliszu I Ns 1807/16: umowa pożyczki k. 81-87, przesłuchanie powoda K. J. k. 145v-146 00:12:16- (...):55, 301v 00:13:22-00:25:29, częściowo przesłuchanie pozwanej A. M. k. 146 -146v 00:53:55-01:30:50, 301v 00:25:29-00:44:59)

Strony składy zeznania podatkowe w II Urzędzie Skarbowym w K.. Powód za lata 1998 – 2000, a pozwana za lata 1998 – 1999 i 2008 – 2011 rozliczali się indywidualnie, natomiast za lata 2001 – 2004 strony rozliczały się wspólnie. Brak jest w tym organie skarbowym zeznań podatkowych powoda za lata 2005 – 2011 i pozwanej za lata 2005 – 2007.

W latach 2001 – 2004 i 2005 strony korzystały z ulg budowlanych z tytułu poniesionych wydatków mieszkaniowych, i tak w roku 2001 w wysokości 241,53zł, w roku 2002 w wysokości 3.220,02zł, w roku 2003 w wysokości 5.281,87zł i w roku 2004 w wysokości 382,72zł.

(inf. Naczelnika II US w K. k. 386, deklaracje podatkowe k. 387-404)

Sąd odmówił wiarygodności przesłuchaniu powoda K. J. i przesłuchaniu pozwanej A. M. w części, tj. w zakresie ich wypowiedzi odnoszących się do czasu dokonywanych nakładów, stanu technicznego i wyposażenia nieruchomości pozwanej przed dokonywaniem nakładów przez strony, rozmiarów nakładów z majątku wspólnego stron na nieruchomość pozwanej i ich jakości oraz wartości, a także rodzaju i zakresu zużycia nieruchomości, zagospodarowania i wyposażenia oraz wyglądu w dacie jej sprzedaży przez pozwaną.

Depozycje te pozostają bowiem w opozycji do dokumentarnego materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości, którą Sąd uznał w całości za przydatną do ustalenia stanu faktycznego oraz zeznań świadków, tj. E. G. i B. G. – nabywców nieruchomości od pozwanej.

Ponadto cechy wiarygodności nie posiadają również wypowiedzi pozwanej odnoszące się do sposobu zużycia środków finansowych pochodzących z pożyczek zaciąganych przez pozwaną w (...) im. (...) z/s w G.. W szczególności nie zostało w żaden sposób wykazane przez pozwaną, iż te wartości majątkowe zostały zużyte inaczej niż na zaspokojenie potrzeb rodziny, w tym że zostały skierowane na spłatę zobowiązania gospodarczego powoda. Wypowiedź pozwanej w tej części pozostaje sprzeczna z dokumentarnym materiałem dowodowym, w tym z dokumentacją dotyczącą obsługi zobowiązania finansowego powoda zużytego na rozpoczęcie i prowadzenie działalności gospodarczej, gdzie z adnotacji wynika, iż powód w przyjętym w harmonogramie spłat, w odstępach czasowych oddawał dłużne sumy, a część tego zobowiązania została umorzona.

Z tych samych, co powyżej wskazanych powodów, przy uwzględnieniu przesłuchania powoda i pozwanej, Sąd nie przyznał atrybutu wiarygodności zeznaniom świadka D. M. w zakresie jego wypowiedzi, iż nie zauważył zmian na nieruchomości stron oraz zeznań świadka A. K. w zakresie jego twierdzeń, co do sposobu finansowania nakładów na nieruchomość pozwanej,

Ponadto tylko częściowo przydatne do ustalenia stanu faktycznego były zeznania świadka Ż. W., która nie posiadała wiedzy, co do wyglądu i stanu technicznego nieruchomości pozwanej przed 2004r., tj. przed rozpoczęciem dokonywania na niej nakładów.

Sąd uznał za przydatną do ustalenia stanu faktycznego opinię główną i uzupełniającą sporządzoną przez biegłego z zakresu szacowania nieruchomości albowiem jest ona pełna, jasna, zrozumiała, wyczerpująca i kompleksowa oraz wewnętrznie spójna. Biegły w opinii udzielił odpowiedzi na wszystkie postawione w tezie dowodowej pytania, sformułowania zawarte w treści opinii pozwalają na zrozumienie wyrażonych w nich ocen i poglądów oraz sposobu dochodzenia do nich, a ponadto biegły przedstawił metodę badawczą, materiał badawczy, na którym się oparł. Wnioski końcowe opinii są zwarte i precyzyjne, a ponadto wnioski opinii są logiczne i znajdują oparcie w przeprowadzonych przez biegłego badaniach i nie budzą zastrzeżeń, co do ich trafności w porównaniu z podanym w opinii materiałem badawczym.

Z tych samych co wskazanych powyżej względów Sąd odmówił w zasadniczej części przydatności do ustalenia stanu faktycznego operatu sporządzonego na potrzeby sprzedaży nieruchomości pozwanej, w szczególności z uwagi na kryteria towarzyszące formułowaniu zawartych tam twierdzeń i przeznaczenia tego dokumentu oraz braku czynionych ustaleń w zakresie nakładów, które były dokonywane na tą nieruchomość w perspektywie czasowej poprzedzającej jej zaoferowanie do sprzedaży.

Biegły sądowy ponadto w sposób fachowy i rzeczowy ustosunkował się również do wszystkich zarzutów strony pozwanej skierowanych w stosunku do opinii wypowiadając się szczegółowo w obszarze każdego zastrzeżenia odwołując się przy tym do dokumentarnego materiału dowodowego oraz reguł postępowania przy sporządzaniu takiego typu operatu.

W przedstawionych warunkach podnoszone przez stronę pozwaną okoliczności stanowią jedynie polemikę z prawidłowo i właściwie sporządzonym dokumentem procesowym i nie stanowią podstawy do reformacji albo odrzucenia czy to w całości lub w części tak przeprowadzonej w postępowaniu rozpoznawczym czynności procesowej.

Za wiarygodne należało uznać zaliczone w poczet materiału dowodowego dokumenty zgromadzone w postępowaniu albowiem zostały one sporządzone przez uprawnione organy w ramach przysługujących im kompetencji, w sposób rzetelny i fachowy. Ich prawdziwość i autentyczność nie wzbudziła w ocenie Sądu wątpliwości.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Na wstępie należy wskazać, iż jeżeli nie istnieje majątek wspólny, to brak jest podstaw do rozliczenia wydatków i nakładów w trybie postępowania nieprocesowego, bo nie ma również podstaw do postępowania o podział majątku wspólnego. Do rozpoznania roszczeń z tytułu zwrotu wydatków i nakładów, a także długów, o których mowa w przepisie art. 45 kro, właściwy jest wówczas tryb procesowy – por. postanow. SN z dnia 12 kwietnia 2000r. w sprawie

o sygn. akt IV CKN, opubl. Legalis, postanow. SN z dnia 25 czerwca 2015r. w sprawie o sygn. akt V CSK 561/14, opubl. Legalis.

Stosownie do treści art. 45 § 1 kro każdy z małżonków powinien zwrócić wydatki i nakłady poczynione z majątku wspólnego na jego majątek osobisty, z wyjątkiem wydatków i nakładów koniecznych na przedmioty majątkowe przynoszące dochód, natomiast na podstawie art. 45 § 3 kro przepisy powyższe stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dług jednego z małżonków został zaspokojony z majątku wspólnego.

Może on żądać zwrotu wydatków i nakładów, które poczynił ze swojego majątku osobistego na majątek wspólny. Nie można żądać zwrotu wydatków i nakładów zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w postanowieniu z dnia 9 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt II CSK 593/12, opubl. Legalis uregulowanie zawarte w art. 45 § 1 zd. 3 kro ma zastosowanie zarówno do nakładów z majątku osobistego na majątek wspólny, jak i do nakładów z majątku wspólnego na majątek osobisty, a art. 45 § 1 kro, w zakresie w jakim przewiduje obowiązek małżonków zwrotu wydatków i nakładów poczynionych z majątku wspólnego na majątek osobisty, ma z mocy odesłania zawartego w art. 45 § 3 kro odpowiednie zastosowanie także w wypadku, gdy dług jednego z małżonków został zaspokojony z majątku wspólnego.

Roszczenie o zwrot nakładów z majątku wspólnego na remont budynku stanowiącego część składową nieruchomości należącej do majątku osobistego drugiego z małżonków ma charakter obligacyjny – por. wyrok SN z dnia 30 stycznia 2018r. w sprawie o sygn. akt III CSK 257/07, opubl. Legalis.

Nakładami koniecznymi są wydatki, których celem jest utrzymanie normalnego stanu rzeczy umożliwiającego normalne (zgodne z jej przeznaczeniem) korzystanie, natomiast pod pojęciem wydatków i nakładów na przedmioty majątkowe przynoszące dochód należy rozumieć te z nich, które pozwalają na dalsze uzyskiwanie dochodu.

Nakłady poczynione w innym celu pozostaną poza granicami nakładów koniecznych, a zatem podlegać będą rozliczeniu na podstawie art. 45 § 1 kro.

Z kolei o przyniesieniu przez przedmioty majątkowe dochodu należy mówić wtedy, gdy faktycznie, a nie potencjalnie tak się dzieje.

Wydatki i nakłady obejmują więc przysporzenia dokonane na rzecz jednej z mas majątkowych z jednoczesnym uszczerbkiem dla drugiej. Obejmują one zarówno poniesienie kosztów związanych z zachowaniem lub ulepszeniem rzeczy już istniejących w majątku, jak i związanych z nabyciem nowego składnika majątkowego – por. wyrok SA w Szczecinie z dnia 5 grudnia 2012r. w sprawie o sygn. akt I ACa 589/12, opubl. Legalis

Na podstawie art. 23 i art. 27 kro małżonkowie mają wzajemny obowiązek udzielania sobie pomocy i przyczyniania się do zaspakajania potrzeb rodziny. Następstwem tego jest, wynikające z art. 45 § 1 zd. 3 kro, wyłączenie możliwości wzajemnego żądania przez byłych małżonków przy podziale majątku wspólnego zwrotu wydatków (kosztów związanych z nabyciem rzeczy) i nakładów (kosztów związanych z zachowaniem, ulepszeniem, poprawieniem, naprawą, konserwacją rzeczy) zużytych w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, z wyjątkiem nakładów i wydatków, które zwiększyły wartość majątku w chwili podziału.

Suma odpowiadająca zwiększeniu wartości rzeczy może w konkretnym wypadku być wyższa od wydatków poczynionych na te nakłady, jeżeli w ostatecznym wyniku wartość rzeczy wzrosła w stopniu przekraczającym poczynione wydatki, może być też mniejsza, jeżeli wartość rzeczy wzrosła w stopniu mniejszym w stosunku do wydatków – por. wyrok SN z dnia 5 grudnia 2014r. w sprawie o sygn. akt III CSK 87/14, opubl. Legalis.

Od zasady, zgodnie z którą nakłady i wydatki między majątkami podlegają zwrotowi zostały przewidziane dwa wyjątki, i tak po pierwsze nie jest możliwe żądanie zwrotu wydatków i nakładów koniecznych z majątku wspólnego na przedmioty majątkowe wchodzące w skład majątku osobistego przynoszące dochód i po drugie nie jest możliwe

żądanie zwrotu wydatków i nakładów z majątku osobistego na wspólny, jeżeli zostały zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, chyba że zwiększyły wartość majątku w chwili ustania wspólności.

Pierwszy z wyjątków koresponduje bowiem z zasadą wynikającą z art. 31 § 1 kro i wypowiedzianą *expressis verbis* w § 2 tego artykułu, zgodnie z którą dochody z majątku osobistego należą do majątku wspólnego. Skoro zatem dokonanie wydatku lub nakładu konieczne jest do dalszego korzystania przez rodzinę z dochodów czerpanych z wchodzącego do majątku osobistego przedmiotu, to sprzeciwiałoby się zasadom słuszności obciążenie małżonka obowiązkiem zwrotu tych wydatków lub nakładów z jego majątku osobistego (por. uchwałę SN z 3 października 1969r. w sprawie o sygn. akt III CZP 71/69, opubl. OSPiKA 1970, Nr 9, poz. 189). Wykluczone jest również żądanie omawianych wydatków i nakładów także w przypadku, gdy nie znajdą one pełnego pokrycia w dochodach czerpanych przedmiotów należących do majątku osobistego.

Wyjątek drugi koresponduje z przewidzianym w art. 27 kro obowiązkiem przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny, który unormowany został poza przepisami o majątkowych ustrojach małżeńskich, a więc może być realizowany również z majątku osobistego.

Sposób sformułowania art. 45 kro nie daje podstaw do ograniczenia zakresu zaspokajania potrzeb rodziny, stosownie do zasad przyjmowanych na gruncie art. 27 kro (postulat równej stopy życiowej). Tym bardziej – jak słusznie wskazano w doktrynie – nie chodzi w art. 45 kro jedynie o potrzeby zwykłe w rozumieniu art. 30 kro.

W świetle powyższego normatywną granicą wyłączenia omawianych przysporzeń w rozliczeniach małżonków na zasadzie art. 45 kro jest zatem jedynie powiększenie majątku wspólnego oceniane według stanu w chwili ustania wspólności.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego zaprezentowanym w postanowieniu z 4 listopada 1999r. w sprawie o sygn. akt II CKN 523/98, opubl. Legalis momentem decydującym dla ustalenia składu majątku wspólnego podlegającego podziałowi jest chwila ustania wspólności majątkowej między małżonkami, a według stanowiska Sądu Najwyższego z postanowienia z dnia 18 stycznia 2015r. w sprawie o sygn. akt II CSK 322/14, opubl. Legalis podział majątku wspólnego następuje przy uwzględnieniu jego wartości z dnia dokonywania podziału, ale według stanu istniejącego w chwili ustania wspólności majątkowej.

Przy ustalaniu równowartości nakładów podlegających zwrotowi powinno się uwzględniać ich amortyzację – por. postanow. SN z dnia 12 kwietnia 2018r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 520/17, opubl. Legalis.

Jak wskazał Sąd najwyższy w postanowieniu z dnia 13 marca 1981r. w sprawie o sygn. akt III CRN 35/81, opubl. OSNC 1981, Nr 11, poz. 220, jeżeli poczyniono nakłady z majątku wspólnego małżonków na majątek odrębny (osobisty) jednego z nich, to przy podziale majątku wspólnego małżonek ten jest obowiązany rozliczyć się stosownie do przysługującego mu udziału w majątku wspólnym. Ponieważ małżonek, na którego rzecz zostały dokonane nakłady, „zatrzymuje” je, to powinien on zwrócić drugiemu małżonkowi połowę ich wartości (por. też uchwałę SN z dnia 13 marca 2008r. w sprawie o sygn. akt III CZP 9/08, opubl. OSNC 2009, Nr 4, poz. 54). Należy przy tym zaznaczyć, że żądanie zwrotu jest niezależne od tego, czy przedmiot, na który dokonano nakładów lub wydatków, jeszcze istnieje.

Unormowanie dotyczące zwrotu wydatków i nakładów z art. 45 § 3 kro stosuje się również do przypadku, w którym „dług jednego z małżonków został zaspokojony z majątku wspólnego”.

W postanowieniu z dnia 9 maja 2013r. w sprawie o sygn. akt II CSK 593/12, opubl. Legalis Sąd Najwyższy dokonał wykładni sformułowania z art. 45 § 1 w zw. z art. 45 § 3 kro, wskazując, że nie dotyczy ono długów zaciągniętych przez oboje małżonków, jak również długów wynikających z czynności prawnych dokonanych za zgodą drugiego małżonka, a więc takich, za które małżonkowie ponoszą odpowiedzialność całym majątkiem wspólnym. Zwrotowi podlegają zatem te zaspokojone długi, za które małżonkowie nie ponosili pełnej odpowiedzialności majątkiem wspólnym (zobowiązania niewynikające z czynności prawnych i zaciągnięte bez zgody małżonka oraz wierzytelności powstałe przed powstaniem wspólności lub dotyczące majątku osobistego małżonka).

Artykuł 45 § 2 kro nie reguluje natomiast sytuacji, gdy w czasie trwania wspólności ustawowej został zapłacony z majątku wspólnego dług obciążający oboje małżonków oraz gdy dług związany z majątkiem wspólnym i obciążający oboje małżonków został zapłacony przez jednego z nich z podlegających surogacji środków należących do jego majątku osobistego – por. postanow. SN z dnia 5 grudnia 1978r. w sprawie o sygn. akt III CRN 194/78, opubl. OSN 1979, Nr 11, poz. 207.

Zgodnie natomiast ze stanowiskiem SN zawartym w wyroku z dnia 16 stycznia 2014r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 203/13, opubl. Legalis, jeżeli w czasie trwania wspólności majątkowej dług został zaciągnięty tylko przez jednego z małżonków i jeżeli dłużnikiem w stosunku do wierzyciela pozostaje tylko ten małżonek, a korzyść majątkowa uzyskana w ten sposób została następnie przeznaczona na majątek wspólny, to korzyść ta może być – stosownie do okoliczności, wynikających z ustaleń faktycznych każdego konkretnego przypadku – traktowana jako nakład z majątku tego z małżonków, który zaciągnął osobiste zobowiązanie, na majątek wspólny i rozliczana między małżonkami jako roszczenie z tytułu nakładów dokonanych na majątek wspólny. Wymaga to jednak ustalenia, na co zostały przeznaczone środki finansowe uzyskane w wyniku zaciągnięcia zobowiązania przez jednego z małżonków, co może mieć miejsce tylko w postępowaniu o podział majątku wspólnego – por. postanowienie SN z dnia 9 maja 2013r. w sprawie o sygn. II CSK 593/12, opubl. Legalis, postanow. z dnia 10 kwietnia 2013r. w sprawie o sygn. akt IV CSK 521/12, opubl. OSNC-ZD 2013, nr 4, poz. 83, postanow. z dnia 4 kwietnia 2012r. w sprawie o sygn. akt I CSK 323/11, opubl. Legalis, postanow. SN z dnia 25 stycznia 2000r. w sprawie o sygn. akt I CKN 376/98, opubl. Legalis, Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz. Red. dr hab. Konrad Osajda. 2018 – Legalis.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, iż ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny pozwala na jednoznaczne stwierdzenie, iż nakłady stron z majątku wspólnego na nieruchomość pozwanej czasie trwania małżeństwa dokonane w okresie od 1998r. do 2006r., pomimo, że był zużywane w celu zaspokojenia potrzeb rodziny, to spowodowały ulepszenie nieruchomości pozwanej i wzrost jej wartości w stosunku do wartości sprzed ich poczynienia.

Wzrost wartości tej nieruchomości w wysokości poczynionych nakładów wyniósł kwotę 50.978,57zł. Wspólne użytkowanie przez strony nieruchomości w czasie trwania małżeństwa spowodowało amortyzację nakładów o kwotę 5.097,86zł.

Zatem po stronie pozwanej wystąpiło z tytułu dokonanych nakładów wzbogacenie w dacie sprzedaży nieruchomości w dniach 9 i 10 sierpnia 2011r. w wysokości nakładów pomniejszonych o zużycie, tj. o 45.880,71zł.

Objęciu rozliczeniem w sprawie na podstawie art. 45 § 1 zd. 3 kro podlegały zatem nakłady z majątku wspólnego na przebudowę i remont konstrukcji budowlanych na nieruchomości gruntowej pozwanej, z których wspólnie korzystali powód i pozwana w trakcie trwania związku małżeńskiego jako nakłady zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny i jak już wskazano tylko w takim zakresie, w jakim ich skutkiem był niewątpliwy wzrost wartości tej nieruchomości w chwili ustania wspólności.

Mając to na uwadze powód był uprawniony do żądania zasądzenia na jego rzecz od pozwanej stosownej kwoty pieniężnej, odpowiadającej części wartości wydatków i nakładów stosownie do przysługującego mu udziału w majątku wspólnym, który wynosił 1/2 części, tj. kwoty 22.940,35zł.

Konstatując brak było podstaw do rozliczenia w świetle art. 45 § 1 w zw. z art. 45 § 3 kro wierzytelności z zobowiązania wykonanego przez pozwaną po dacie rozwiązania małżeństwa wynikającego z umowy o kredyt bankowy z dnia 13 grudnia 2007r. nr (...) w wysokości 36.000zł, która została zawarta przez pozwaną w czasie jego trwania.

Nie podleganie tej regulacji wynika w szczególności z tego, że według ustalonego przez Sąd stanu faktycznego zostały one zużyte w celu zaspokojenia potrzeb rodziny. Ponadto nawet, gdyby przyjąć, że kapitał pożyczki, tak jak to wskazała w zanegowanych przez Sąd twierdzeniach pozwana, został przeznaczony na sfinansowanie przedsięwzięcia

gospodarczego powoda, to nie jest możliwe żądanie zwrotu wydatków i nakładów koniecznych z majątku wspólnego na przedmioty majątkowe wchodzące w skład majątku osobistego przynoszące dochód (por. art. 31 § 1 i 2 kro).

Ponadto w przedstawionym powyżej obszarze pozwana nie dostarczyła Sądowi żadnych dowodów, które pozwalałyby na zrewidowanie i dokonanie odmiennych od poczynionych ustaleń faktycznych.

W szczególności mankamenty te skutkowały brakiem możliwości ustalenia, że zwrot powodowi wartości wydatków i nakładów na masę majątkową pozwanej powinien być pomniejszony o wartość stanowiącą część spłat przez pozwaną zobowiązania kredytowego nr (...).

Obowiązkiem stron postępowania było w ramach procesu przed Sądem przytoczenie okoliczności faktycznych, z których wywodzą roszczenia (art. 187 § 1 pkt 2 kpc) i wskazanie na dowody, których przeprowadzenie potwierdzi zasadność ich twierdzeń o faktach (art. 232 kpc i art. 6 kc), czemu powódka w części nie sprostała. Zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 kpc., art. 3 kpc, art. 6 kc). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskałaby aktywnym działaniem (por. wyrok s.apel w Białymstoku z dnia 28 sierpnia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 286/14, opubl. LEX nr 1511625).

O roszczeniu ubocznym orzeczono w oparciu o treść art. 481 § 1 i 2 - 2⁴ kc.

Dłużnik popada w opóźnienie, jeżeli nie spełnia świadczenia w terminie, w którym stało się ono wymagalne.

Opóźnienie świadczenia z art. 45 § 1 kro następuje, jeżeli dłużnik nie spełni świadczenia niezwłocznie po wezwaniu go przez wierzyciela i od tej chwili należą się wierzycielowi odsetki – por. art. 455 kc.

O wynagrodzeniu pełnomocnika powoda ustanowionego z urzędu orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc w zw. § 8 pkt 6 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016.1714 ze zm.).

O kosztach procesu w związku z częściowym uwzględnieniem powództwa orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc w z art. 98 § 1 – 3 kpc i art. 100 kpc oraz na podstawie § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. 2015.1800 ze zm.) oraz w oparciu o treść art. 13 ust. 1 i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. 2018.300 – j.t. ze zm.) i art. 1 ust. 1 pkt 2 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 16 listopada 2006r. o opłacie skarbowej (Dz. U. 2018.1044 – j.t. ze zm.).

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w sentencji wyroku.